

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW
DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND
DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDE

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: Eindrapport Taskforce gericht op versterking kwaliteit opleiding
Zorgkundige**

Samenvatting

De beleidsdomein-overstijgende taskforce met vertegenwoordiging vanuit het onderwijs, werk- en welzijnsveld en het beleid werd in januari 2021 opgericht met als doel de aandachtspunten over de opleiding zorgkundige in kaart te brengen en aanbevelingen te doen over de toekomstgerichtheid van het curriculum, de lesgevers en de opleiding als geheel.

De taskforce voerde, met respect voor de variatie aan standpunten, de toegewezen opdrachten uit, bracht de aandachtspunten in kaart en formuleerde aanbevelingen die de kwaliteit van de opleiding nog kunnen versterken.

Het is echter nodig in de veelheid aan aanbevelingen, keuzes te maken en prioriteiten aan te duiden op basis van een duidelijke toekomstvisie voor de zorgkundige.

Situering en werkwijze

De 'taskforce gericht op de versterking van de kwaliteit van de opleiding zorgkundige' is breed samengesteld (zie bijlage 1) en vergaderde vijf keer tussen februari en eind juni 2021. In april werd een tussentijdse rapportering op basis van de eerste twee plenaire vergaderingen en tussentijds overleg tussen kabinetten en onderwijsadministratie bezorgd aan de Vlaamse Regering (cf. VR 2021 0705 MED.0161/1).

De voorlopige vaststellingen werden vervolgens verder uitgediept aan de hand van drie methodieken:

- Een vergelijkende matrix van de drie types opleidingen (SO, VWO en VDAB) waarin de competenties uit de beroepskwalificatie worden gekoppeld aan leerresultaten/modules
- een bevraging van het werkveld via online bevraging (met SurveyMonkey) bij 1949 (hoofd)-verpleegkundigen of andere leidinggevenden van de zorgkundige;
- drie focusgroepen met (net afgestudeerde en met ervaren) zorgkundigen, werkzaam in diverse contexten en met leerkrachten aan zorgkundigen uit de drie soorten opleidingen en de verschillende netten.

Voorliggend eindrapport is het resultaat van het doorlopen proces met de taskforce die op basis van de input uit de survey en de focusgroep-gesprekken een aantal aanbevelingen heeft geformuleerd.

Samenvattend overzicht van de aanbevelingen

Aanbeveling rond de beroepskwalificatie zorgkundige

1. Breng een werkgroep met vertegenwoordigers van het werkveld samen die zich buigt over de invulling van de beroepskwalificatie zorgkundige en de mogelijke integratie met de beroepskwalificatie verzorgende. Hou daarbij rekening met de realiteit op het werkveld, het financieringskader en de verschillende juridische verantwoordelijkheden (Europees, federaal, Vlaams) en betrek het onderwijsveld zodra er een consensus is bereikt.

Aanbevelingen preventie en hygiëne

2. Zorg in het onderwijs voor voldoende herhaling van de (basis)handelingen m.b.t. infectiepreventie, MRSA en geef een solide basis mee, met aandacht voor en inzicht in het waarom van een correcte uitvoering.
3. Geef opdrachten mee op stage waarbij de omzetting van theorie naar praktijk wordt geoefend om met de hulp van de mentor en stagebegeleider het inzicht in preventie te verhogen.
4. Werk op de werkvloer aan een infectiebeleid op maat van de zorgkundige. Zorg ervoor dat dit infectiebeleid op maat van de zorgkundige ingebed is een instellingsbrede (infectie)preventiecultuur.

Aanbevelingen gedelegeerde verpleegkundige handelingen

5. Schenk in de opleiding voldoende aandacht aan de verpleegkundige handelingen, met extra aandacht voor de verpleegkundige handelingen opgelijst in **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..**
6. Breng het observeren en signaleren van veranderingen op fysiek, psychisch en sociaal vlak binnen de activiteiten van het dagelijkse leven en de algemene toestand van de zorgvrager doorheen de opleiding steeds opnieuw aan bod waarbij een correcte wijze van rapportering aangeleerd wordt.
7. Laat meer aandacht voor de verpleegkundige handelingen en de medisch-klinische zorg niet ten koste gaan van een empathische aanpak en menselijke comfortzorg.
8. Besteed bij het aanleren van zowel medische als communicatieve vaardigheden meer aandacht aan de etnische en culturele diversiteit van de zorgvrager (en zorggever).

Aanbevelingen communicatieve vaardigheden, attitudes en taal

9. Besteed meer tijd/aandacht aan alle leerinhouden die met communicatie en sociale vaardigheden te maken hebben.
10. Maak werk van een denkoefening over hoe in de opleiding zorgkundige meer rekening kan worden gehouden met het taalniveau (Nederlands) van de lerende.
11. Geef algemeen meer aandacht aan een persoonsgerichte zorg waarbij op empathische en krachtdadige, doch respectvolle wijze, wordt omgegaan met de zorgvrager.

Aanbevelingen stage

12. Laat zowel zorgkundigen als verpleegkundigen de rol van stagebegeleider en stagementor opnemen.
13. Voorzie vanuit de scholen bed-side begeleiding door de stagebegeleiders en verken hiervoor de juridische mogelijkheden.
14. Plan waar mogelijk studenten zoveel mogelijk in blokken in.
15. Streef naar een flexibele spreiding van studenten in de verschillende shiften.
16. Zorg voor een betere verdeling van de stagairs en de stageplaatsen:
17. Investeer als school en stageplaats in een goede samenwerking en communicatie met persoonlijke contacten tussen de personen die lerenden begeleiden.
18. Onderzoek de haalbaarheid voor het ontwikkelen van gemeenschappelijke stagedocumenten.
19. Maak werk van een uniforme professionele mentoropleiding :
20. Voorzie als organisatie voldoende personeel op de afdelingen met stagiairs in functie van een betere begeleiding. Stel desgevallend mentoren vrij.

21. Neem initiatieven die ervoor zorgen dat zorgkundigen in spe zich een realistisch beeld kunnen vormen van hun job. Besteed in de opleiding ook meer aandacht aan de realiteit van de zorgkundige in het ziekenhuis en andere werkcontexten van de zorgkundige.

Aanbevelingen professionalisering

22. Zorg voor een ruimer aanbod aan bijscholing voor zorgkundigen rond de opgelijste topics.
23. Zorg voor een voldoende gevarieerd aanbod met zowel medisch-technische als (psycho)-sociale topics en met zowel aandacht voor een herhaling van de basiskennis als voor nieuwe inzichten en technieken.
24. Zorg voor bijscholing op maat van de zorgkundige, die voldoende activerend en praktijkgericht is (afwisseling van theorie en praktijk).
25. Maak werk van een centraal platform waarop alle bijscholingen terug te vinden zijn voor zowel de zorgkundigen zelf als voor leerkrachten.
26. M.b.t. de professionalisering van leerkrachten zorgkundigen: verken de mogelijkheden van een lerend netwerk dat voor een *evidence based* ondersteuning en up-to-date cursusmateriaal kan zorgen en betrek hierbij professionals en experts uit het werkveld. Durf nadenken over een verplichte werkstage op de werkvloer.

Vraag aan de Vlaamse Regering

De scope van de taskforce lag op de kwaliteit en de inhoud van de opleiding zorgkundige, maar raakte tegelijk aan het ruimer maatschappelijk kader en het spanningsveld met de toenemende (kwantitatieve) nood aan zorgkundigen.

Het rapport wijst onrechtstreeks op een aantal structurele pijnpunten zoals onderbezetting (uitval door ziekte, uitstap uit het beroep); werkbaar werk; tijdsdruk/werkdruk (cf. meer tijd voor betere stagebegeleiding, voldoende oefenkansen op stage en persoonsgerichte zorg, meer tijd voor communicatie en het psychosociaal welzijn van zorgvrager en zorgverlener, meer tijd voor observatie, reflectie, intervisie, navorming, ...)

De taskforce wil zich hoeden voor een pleidooi waarin basisopleidingen langer en zwaarder worden. De taskforce pleit expliciet voor het behoud van de huidige leerladder in de zorg, het behoud van VKS-niveau 4 voor de opleiding zorgkundige en wil geen verzwaring van de opleiding noch een verlenging van de huidige opleidingsduur.

Dat zou er immers enkel toe leiden dat minder mensen de opleiding durven starten, dat er meer uitval is tijdens de opleiding met een daling van de instroom in het werkveld.

We geloven sterk in een verhaal van levenslang leren en het feit dat competenties ook op de werkvloer nog kunnen aangescherpt, ontwikkeld en verbreed kunnen worden.

Er moeten dus keuzes worden gemaakt. We vragen aan de Vlaamse Regering een fiat om de oefening voort te zetten en om op basis van een duidelijke toekomstvisie voor de zorgkundige keuzes te maken rond prioritaire aanbevelingen en de uitvoering daarvan.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Ben WEYTS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoede

Wouter BEKE

Bijlage 1 Samenstelling van de Taskforce gericht op de versterking kwaliteit van de opleiding zorgkundige

Organisatie	Naam deelnemer	Plaatsvervanger
AHOVOKS	Inge Biot	Sarah Bonte
AUVB	Marc Koninckx	Luc Gryson
BEFEZO	Paul Cappelier	Luc Gryson
GO! PBD en GO! POC-CLB	Inneke Fichet	Monica Bulcke
Departement Onderwijs	Nathalie Druine	
Kabinet Onderwijs	Candice De Windt	
Kabinet Welzijn	Lon Holtzer	
Kabinet Werk	Marie-Charlotte Schurmans	
Katholiek Onderwijs Vlaanderen	An Van Grieken	Eddy Demeersseman
Onderwijsinspectie	Lieve Claes	Vera Timmers
OVSG	Johan Vandenbranden	
POV	Inge Cleeren	Heidi Verlinden
VAZG	Sofie Goyvaerts	Mieke Scheepmans
VDAB	Luc Geneyn	Michiel Bonte / Peter Tollenaere
VERSO	Dirk Malfait	Ingrid Lieten
VIVO	Luc Van Waes	Veerle Noerens
Vlaams Welzijnsverbond	Vero Deruyter	Hendrik Delaruelle
VLOZO	Andy Geraerts	
VVSG	Jan Creten	
Zorggezind	Annemie Boonants	Patricia Daems
Zorgnet Icuuro	Klaartje Theunis	Bob Van Santbergen